

J.P. Koskinen

HYVÄT VELJET

wozy

JP
Koskinen

HYVÄT
VELJET

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Kiitokset Suomen Kulttuurirahastolle,
joka on tukenut tämän kirjan kirjoittamista.

Ensimmäinen painos

© JP Koskinen ja WSOY 2025

ISBN 978-951-0-51868-7

Painettu EU:ssa

Werner Söderström Osakeyhtiö
Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki
Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut:
tuotevastuu@wsoy.fi

I.

Tamminiemi, maaliskuu 1972

Peten huone sijaitsi tontin reunalla talousrakennuksessa. Saman rakennuksen jatkeena oli sauna ja uima-allas niin, että talo jatkui melkein jäiseen mereen saakka.

Asemalta Peten oli hakenut Kekkosen autonkuljettaja. Hän kertoi nimekseen Ragnar Lindblom, isokokoinen mies, joka ei lörpötellyt turhia. Virka-autolla Lindblom ei sentään Peteä noutanut vaan pienellä Datsunilla, jonka ratin taakse hän ei meinannut edes mahtua.

Kun he nousivat autosta, Lindblom kantoi Peten kassin huoneeseen ja istahti vuoteen reunalle.

– Täällä sinun on hyvä olla. Varmasti mietit, mitä muut tietävät sinusta. Minun lisäksi vain presidentti ja hänen rouvansa tietävät kaiken. Muille olet pelkkä Sylvin sukulaispoika.

Pete nyökkäsi ja katseli ulos ikkunasta. Maaliskuun aurinko sai puutarhan sulavan hangen kimmeltämään niin, että silmiä särki.

– Millä nimellä mä puhuttelen presidenttiä?

Lindblom paukautti käsillä polviaan ja nousi ylös. Hän suostui kattolampun varjostimen ja käveli ovelle.

– Sen saatte päättää keskenänne. Kekkosella on niin monta nimeä, ettei perässä meinaa pysyä. Minä käyn ilmoittamassa hänelle, että olet saapunut.

Suu tuntui kuivalta. Kun Lindblom katosi ovesta käytävään, Pete rojahti sängylle. Sängyn lisäksi huoneessa oli tuoli, kirjoituspöytä, kirjahylly ja vaatekaappi. Radio oli asetettu ikkunalaudalle, siinä se varmaankin kuului parhaiten. Majoituksessa ei ollut valittamista, mutta Peten teki mieli hypätä ikkunasta ja juosta karkuun.

Äidin hautajaiset Pete oli saanut hoidettua sovussa Martta-tädin kanssa. Väliaikainen sijoituskoti oli löytynyt jonkun sosiaalityöntekijän nurkista. Pete oli tuhat kertaa käynyt mielessään läpi, kuinka soittaisi äidin antamaan numeroon ja kuinka hänelle naurettaisiin. Lopulta hän päätti, että mieluummin kuuntelisi naurua kuin jatkaisi toisten nurkissa näkymättömänä elämistä. Kun Pete viimein oli soittanut, kaikki oli sujunut hyvin. Hän sai selkeät ohjeet ja nyt hän oli Tamminiemessä. Jos kaikki paljastuisi uneksi, ei tämä olisi sen pahempi uni kuin edellinenkään.

Pete havahtui ajatuksistaan, kun ovenpieleen koputettiin.

– Kop kop, ollaanko täällä hereillä?

Tummaan pukuun pukeutunut, sammakonnaamainen vanha mies katseli kynnykseltä Peteä suurten silmälasiansa läpi. Pete hyppäsi jalkeille ja pyyhkäisi kätensä housunsaumoihinsa.

– Kyllä mä olen, herra presidentti.

Kekkonen hymähti ja veti oven kiinni perässään. Hän liikkui vanhaksi mieheksi yllättävän sulavasti.

– Olet Petteri, mutta sinua sanotaan Peteksi, eikö niin?

– Kyllä.

– Minua voit sanoa vaikka Känäksi. Sitä aika harva näistä uusista naamoista edes muistaa lempinimekseni. Mutta virallisissa tilaisuuksissa olen herra presidentti, ymmärrätkö?

– Ymmärrän.

He kättelivät, ja Kekkonen viittasi Peteä istumaan takaisin sängylle. Hän istuutui Peten viereen ja katseli tätä kädet puuskassa.

– Kerrohan nyt, miten äitisi homma meni. Jätä ne osat pois, joista et halua puhua. Tämän jälkeen en kysy hänestä enää. Sylvi voi tietysti kysyä, mutta sille minä en voi hittojakaan.

Pete nielaisi. Hän sopersi jotakin matematiikkakilpailusta ja siitä, kuinka oli menettänyt palkinnon. Ja kuinka äiti oli nukahtanut sänkyyn luultavasti tupakka huulessa. Johannan osuudesta asiaan hän ei sanonut mitään, eikä sitä, mitkä olivat hänen viimeiset sanansa äidille. Ne olivat liian suuria asioita mahtuakseen suusta ulos.

– Vai sillä tavalla. Ikävä juttu. Äidillesi taisi maistua viina vähän liikaa. En sano sitä pahalla, maistuu se minullekin, mutta ihmisen pitää tietää rajansa. Et kai sinä juo niin paljon, että poltat tämän rakennuksen?

– En varmasti.

– Hyvä. Minä luotan miehen sanaan. Sinun pitää luvata minulle myös se, ettet puhu mitään meidän asioistamme ulkopuolisille. Et siitä, mitä näet tai kuulet. Onko selvä?

– On.

Kekkonen hymähti ja taputti Peten hartioita.

– Sinä et lörpöttele turhia. Minusta tuntuu, Pete, että me tulemme hyvin toimeen. Älä murehdi liikoja, elämä sujuu päivä kerrallaan. Nuorena tuntuu välillä siltä, ettei mikään asetu kohdalleen. Kyllä se siitä. Mutta nyt meidän pitää mennä tapaamaan Sylviä, hän odottaa sinua. En ole muuten oikein päässyt jyvälle, miten sinä olet sukua hänelle?

– En minäkään.

Kekkonen alkoi nauraa, ja naurussa soi vanhan miehen käheys. Hän nousi jalkeille ja ravisti Peteä olkapäästä.

– Ole kiltti Sylville. Hänellä on ollut vähän vaikeaa. Onhan meillä kaikilla ikää, mutta toisia se vaivaa enemmän kuin toisia. Minulla on paljon hommia ja Sylvillä vähemmän. Silloin jää liikaa aikaa ajatella kaikenlaista turhaa.

Pete hieraisi hiuksensa parempaan asentoon ja seurasi Kekosta. Herra presidentti käveli pihan poikki niin vetävin askelein, että hiekoitushiekka rusahteli. Pete katseli Tamminiemeä, komea talo kylpi kevään valossa. Mereltä kävi viileä tuuli ja hän katui, ettei ollut ottanut takkia. Muutama tumma auto seisoi parkissa hiukan sivummalla, ja vasemmalla pienellä kummulla näkyi rakennus, joka oli varmaankin huvimaja.

Kekkosen adjutantti odotti heitä talon edessä ja aukaisi heille oven.

– Urpo, tässä on Petteri. Hän on sukulaispoikani väärän koivun takaa ja asuu nyt täällä jonkin aikaa. Hän saa kulkea vapaasti, eiköhän poika osaa ajatella omilla aivoillaan, ettei tunge nokkaansa väärin paikkoihin. Ja jos ei osaa, opetetaan.

– Asia selvä, herra presidentti.

Pete livahti sisälle aulaan, josta avautui ovet suureen saliin. Aulan sohvalle makasi musta koira, joka alkoi heiluttaa häntäänsä hänet nähdessään.

– Isabella on yksi henkivartijoistani. Sinusta Isa näyttää tykkäävän, se on hyvä merkki. Ludmila on tuolla, se on tuolilainen luhunnäköinen vinttikoiria, Kekkonen selitti.

Portaat kohosivat oikealta puolelta kohti yläkertaa, ja vasemmalla näkyi huone, jossa parveili pukumiehiä.

– Odottakaa vähän, tässä on nyt muita kiireitä, Kekkonen ärähti huoneen suuntaan.

Pulina vaikeni ja Kekkonen kiiruhti portaikkoon. Hän loikki kolme askelmaa kerrallaan niin, ettei Pete meinannut pysyä perässä.

– Vierivä kivi ei sammaloidu. Jos jää sänkyyn märisemään, ettei jaksakaan liikkua, pian ei jaksakaan.

Yläkerrassa oli heti oikealla televisionurkkaus mukavine tuoleineen. Kekkonen kaarsi vasemmalle. Siellä näytti olevan muutama huone, joista rannanpuoleisen ovi oli auki. He astuivat peremmälle.

Kirjoituspöydän ääressä istui pieni, tummahiuksinen nainen. Ikkunasta kajastava valo korosti kaulan ryppyjä ja sai kasvot näyttämään jotenkin roikkuvilta. Nainen laski mustekynän pöydälle ja kääntyi sivuttain. Hänen nyreä ilmeensä pehmeni.

– Sehän on Petteri, eikö niin?

– Petterihän se. Vietiin pojan tavarat kämpille, niin hän voi asettua taloksi, Kekkonen sanoi.

Sylvi nousi ylös, käveli hitaasti Peten luokse ja halasi.

– Otan osaa. Mukavaa, että tulit tänne. Toivottavasti viihdyt.

Pete nieleskeli muutaman kerran ja mutisi jotakin kiitoksen tapaista. Vanhan ihmisen haju ympäröi hänet, se oli sekoitus villaa ja jotain ihorasvaa. Sylvi päästi Peten syleilystään ja katsoi tätä silmät kimmeltäen.

– Sinä voitkin mennä, meillä on Petterin kanssa vähän juttuja, Sylvi sanoi Kekkoselle.

– Jaa. No, minulla onkin oikeita töitä.

Ovi kolahti kiinni ja Sylvi viittasi Peteä istumaan seinänvierustan jakkaralle. Itse hän istui sängylle ja jo liikkeistä näki, ettei kaikki tainnut olla ihan kunnossa.

– Varmasti sinulla pyörii päässä kaikenlaisia ajatuksia. Saar-
ran kuolema on hirveä asia, varsinkin kun isäsikin kuoli niin
onnettomalla tavalla. Jumalan tahdosta en osaa sanoa mitään,
mutta toisilla ihmisillä on toista kovempi kohtalo. Sitä ei
parane ajatella sen enempää. Ei kai kukaan painostanut sinua
tulemaan?

– Ei. Mä mietin kyllä pitkään, etten tule.

– Se on hyvä, että punnitsee asioita. Tietysti mietit, mitä
sinun pitää tehdä täällä. Häiskä varmaan haluaa sinun teke-
vän yhtä ja toista, mutta muista, ettei hän voi pakottaa sinua
mihinkään. Vaikka hän on presidenttinä tottunut kietomaan
kaikki pikkusormensa ympärille ja voi olla ilkeäkin, laitat
kovan kovaa vastaan. Sitä hän arvostaa toisin kuin moni kuvit-
telee. Lampaita hän ei siedä.

Pete ei oikein tiennyt, mistä edes puhuttiin, mutta lupasi
tehdä parhaansa.

– Minulla on sinulle yksi pyyntö. Ei se mikään käsky ole,
mutta jos vain jaksat auttaa minua, olisin kiitollinen. Huo-
maan jo ilmeestäsi, että odotat jotakin epämiellyttävää, Sylvi
naurahti.

Siihen Pete ei sanonut mitään. Hän ei ollut parhaimmil-
lani vanhojen ihmisten seurassa. Hänen isovanhempansa olivat
kuolleet, kun hän oli ollut pieni, ja viisitoista vuotta äitiä van-
hempi Martta-täti ei ollut erityisesti parantanut Peten käsitys-
täni iäkkäistä ihmisistä. Martta oli jankuttanut, kuinka kaikki
oli ollut viisikymmentäluvulla paremmin, jopa hautajaiset.

– Asia on hyvin yksinkertainen. Silmäni ovat rasittuneet
enkä jaksa lukea kovin pitkään. Jos viitsit silloin tällöin lukea
minulle Helsingin Sanomien isommat otsikot ja kiinnostavat
jutut, olisin tyytyväinen. Sopiiko se?

– Tietysti. Sehän on helppo homma.
– Ja jos jaksat koiria joskus ulkoiluttaa, kun muut eivät ehdi.
– Käy sekin. Mä tykkään koirista.
– Hyvä. Sen vielä sanon, että mitä me puhumme, ei kuulu muille. Ei edes Häiskälle.

– Se on selvä, Pete sanoi.

Sylvi katseli Peteä vielä hetken ja hieroi sormiaan, jotka olivat laihat ja jäykän näköiset.

– Lähetän jonkun hakemaan, kun kaipaani apuasi. Hienoa, että tulit. Ja olen tosiaan pahoillani äitisi onnettomuudesta. Suru ottaa aikansa, ei sitä tarvitse hävetä tai yrittää peittää. Se poistuu hiljalleen kuin talvi, sitä ei voi hoputtaa. Välillä se on poissa, palaa hetkeksi mutta hiipuu lopulta. Menähän nyt tutustumaan paikkoihin.

Pete kiitti Sylviä ja jätti hänet rauhaan. Kun hän käveli portaikon yläpäähän, alhaalta kuului vaimeaa pulinaa. Luultavasti Kekkosen työhuoneessa oli menossa jokin tärkeä palaveri maata johtavien ministerien kanssa. Hän oli nyt Tammi-niemessä, maan tapahtumien keskipisteessä. Sitä ei olisi vielä pari kuukautta aiemmin voinut edes kuvitella.

2.

Lahti, tammikuu 1972

Pakkasta oli sen verran, että Pete katui jo koko juttua. Hän joutui etsimään PYP:n konttoria, sillä hän ei ollut käynyt siellä kuin kerran aikaisemmin. Miksi olisi. Hänellä ei ollut edes pankkitiliä. Keväällä, kun kansakoulu oli päättänyt, Pete oli saanut paikan Lahden Osuuskaupan leipomon apupoikana, mutta palkan hän sai käteisenä ja suurin osa rahoista meni saman tien äidille. Isän kuoltua äidin sydänsairaus oli pahentunut, sillä hän hoiti sitä ennen kaikkea viinalla. Samalla tavoin äiti oli hoitanut kaikkia tautejaan jo vuosikausia. Pete ei enää edes uskonut, että äiti oli oikeasti sairas. Äiti oli pysytellyt joulun jälkeen melkein viikon poissa kotoa, kun Pete oli aattona ihmetellyt, oliko joulupukki vaihtanut pajansa Alkon myymälään. Äiti oli palannut takaisin sopivasti palkkapäivänä, eikä muistellut riitaa pahalla, etenkin kun Pete kertoi jo maksaneensa kuukauden vuokran.

Pete tarkisti vielä kerran, että ovi oli oikea. Tuntui typerältä palata kouluhommiin. Hän oli edellisenä keväänä luvannut Auviselle, että osallistuisi kilpailuun, mutta silloin hän oli vielä ollut koulussa. Sitten kisa oli siirtynyt tammikuulle. Lupausta ei kuitenkaan voinut pettää. Auvinen oli ollut hyvä opettaja, hän oli ymmärtänyt, miksi Pete oli välillä poissa koulusta. Auvinen oli sanonut, että Pete oli paras ja siksi hänen piti osallistua kisaan, vaikkei enää oppikouluun tullutkaan.

Pete oli aukaisemassa ovea, kun Aleksanterinkatua pitkin huristeleva auto kiinnitti hänen huomionsa. Isä oli tuntenut autot hyvin, hän oli parhaina päivinään jaksanut esitellä Petelle lehdistä leikkaamiaan kuvia. Amerikkalaiset autot olivat olleet isän intohimo, ja juuri sellainen hyrisi hitaasti ohitse. Chrysler New Yorker, pituus kuusi ja puoli metriä, paino kolmetuhatta kiloa, huippunopeus 190 kilometriä tunnissa. Auto lipui ohitse kuin pannulla sulava voi, sen moottorin hurina tuntui mahanpohjassa asti. Takapenkin ukko tuijotti Peteä tiiviisti. Äijän naama näytti tutulta, mutta Pete oli jo niin hermostunut, ettei keksinyt miksi.

Pete livahti sisälle, kiskoi pipon päästään, haroi hetken hiuksiaan ja katseli ympärilleen. Hän oli käynyt suihkussa ennen lähtöä, mutta olo tuntui nihkeältä, ja kaikki varmaankin huomaisivat sen. Häntä kohti käveli kalpea, mustapukuinen mies. Mies kumartui Peten puoleen. Mennen-partaveden tuoksu löyhähti nenään.

– Muut tulivat bussilla jo vartti sitten. Etkö tiennyt, että osallistujille oli järjestetty kuljetus?

– En mä tiennyt.

– Mikä on nimesi?

– Pete Pulkkinen. Siis Petteri Pulkkinen.

Mies huokaisi ja tarttui Peten olkavarteen.

– No niin, Pete. Eiköhän mennä. Sinua on jo odotettu.

Pete seurasi miestä ja pian salin lämpö sai palelevat varpaat kihelmöimään.

Kilpailutehtävät eivät olleet monimutkaisia, mutta niitä oli paljon. Ei yhtälöitä tai mitään hienoa, pelkkää yhteen- ja vähennyslaskua sekä kerto- ja jakolaskuja. Luvut suurenivat

monisteen loppua kohti ja sivuja oli kaksitoista. Tarkoitus kai oli, ettei kukaan ehtisi tunnissa laskea kaikkia tehtäviä. Pete ehti. Kun hän asetti kynän pöydälle, hänet sisälle saattanut mies seisahtui hänen viereensä. Mies puhui niin hiljaa, että Pete tuskin kuuli, mitä hän sanoi.

– Mikä hätänä, miksi lopetit kesken?

– Mä laskin jo kaiken.

Mies otti monistenipun, selasi sitä varovasti ja asetteli paperit takaisin Peten eteen. Sanaakaan sanomatta hän palasi pöytänsä taakse. Peten vasemmalla puolella istuva poolopuseroinen tyttö vilkaisi Peteä. Tytön posket olivat tulipunaiset ja kun hän jatkoi laskemista, kieli pilkahti esiin huulien välistä. Peten oli pakko katsoa pois päin, muuten olo muuttui liian tukalaksi.

Kun jotakin osasi hyvin, sitä on vaikea selittää muille. Petelle laskeminen oli hengittämistä, se onnistui luonnostaan. Oli vaikea käsittää, mikä siinä oli toisille niin ihmeellistä tai vaikeaa.

Laskujen kanssa hänen ei tarvinnut miettiä mitään, ja jos hän kauhistui tai hätääntyi, että jotakin piti tarkistaa tai jossa-kin oli varmasti virhe, aivoissa pieni ääni käski olla sekaantumatta asiaan. Kaikki hoitui, ei kannattanut jarrutella.

Aikaa oli sen verran, että Pete tarkisti loppupään laskuja. Virheitä ei löytynyt ja häntä alkoi harmittaa, ettei tehtäviä ollut enempää. Pari liuskaa olisi mennyt vielä helposti. Pete halusi olla selkeästi paras, tasapeli ei tuntuisi miltään. Hän huokaisi helpotuksesta, kun kokeeseen varattu aika viimein loppui.

– Kynät pöydälle. Katsokaa, että jokaisessa paperissa on oma nimenne. Tuokaa paperit tänne.

Tuolit kolisivat. Huoneeseen levisi hikeentyneiden villapaitojen ja kenkien pohjasta sulaneen lumen lemu. Pete yritti

vilkuilla, oliko kukaan kilpailija tuttu, mutta jokainen naama näytti oudolta. Luultavasti kaikki olivat kaupungin muista kouluista, Auvinen oli luottanut vanhoista ja uusista oppilaisistaan vain häneen. Muut saivat tasoitusta, sillä Pete ei ollut laskenut koulusta pääsyn jälkeen muuta kuin jauhosäkkejä.

– Kauhea määrä laskuja, poolopaitainen tyttö sanoi.

Hänellä oli vaaleat letit molemmin puolin päätä. Tyttö näytti oikein mukavalta, ehkä Pete oli törmännyt häneen joskus.

– Joo, olihan niitä.

– Mä olen Johanna. Sä olet varmaan se Petteri, jota odotettiin.

– Joo, Pete.

Johanna kertoi olevansa Salpausselän yhteiskoulusta ja kysyi, mistä Pete oli. He kävelivät takaisin tuolien luo ja Pete nappasi takkinsa sen selkänojalta. Kysymys kuumotti korvia, ihmisten uteliaisuus oli ärsyttävää. Pete kertoi olevansa Auvisen Matin oppilas, se sai riittää.

Onneksi Johanna ei kysellyt enempää. Johanna nyökkäsi ja kiskoi takin ylleen. Ovella koetta valvonut mies kätteli heidät kaikki ja kiitti osallistumisesta. Peteä hän katsoi vähän oudosti aivan kuin hänessä olisi ollut jotain vikaa. Ehkä olikin, mutta tuskin se näkyi naamasta.

Pakkanen ei ollut yhtään lauhtunut ja tupakan savu nousi suoraan kohti kirkkaansinistä taivasta. Pete ja Johanna seisovivat oven vieressä ja katselivat, kun muut kilpailijat katosivat pulisten kohti toria.

– Menikö sulla toi kisa hyvin? Mulla jäi monisteet kesken, Johanna sanoi.

– Kai se meni.

– Olisi mukava voittaa, mutta tuskin mä voitan.

Pete ynähti jotakin, sillä hän ei voinut sanoa, ettei todellakaan voita. Olo oli yhtä aikaa sekä hyvä että huono. Hän olisi halunnut jäädä juttelemaan, mutta enemmän lähteä pois. Pete tuijotti kenkiään, jotka sulanut lumi oli kilpailun aikana kastellut laikuille.

– Kato, toihan on Kekkonen!

Johanna tökkäsi Peteä olkavarteen. Chrysler ajoi hitaasti ohitse ja nyt Petekin tunnisti sivuikkunasta tuijottavat ukonkasvot. Tuntui typerältä, ettei hän ollut aikaisemmin älynnyt kuka autossa istui. Äiti oli sentään jotakin sukua Kekkonen vaimolle ja sitä asiaa oli kotona jauhettu loputtomiin.

– Mitä se täällä tekee? Johanna ihmetteli.

– Kai senkin pitää jossain olla, Pete sanoi ja nakkasi tupakan maahan.

– Ihan kuin se olis kyyllännyt meitä.

– Kunhan katteli. Kuule, mä lähden himaan. Oli hauska nähdä. Toivottavasti sä voitat.

Pete heilautti kättään ja jätti Johannan polttamaan savukkeensa loppuun. Teki mieli kurkkia taakse, mutta hän sai pidettyä itsensä kurissa. Isä oli opettanut, ettei kannattanut innostua turhista, sillä yleensä asiat menivät huonommin kuin toivoi. Omalta osaltaan hän olikin ollut oikeassa, sillä trugin piikki oli varastolla ruhjonut hänen kylkensä niin, ettei mitään ollut tehtävissä. Isä oli kuollut ennen kuin edes sairasauto oli ehtinyt paikalle.

Pete käveli radan toiselle puolelle. Näkyviin ilmestyi keltaiseksi maalattu puutalo, jonka päädyssä heillä oli äidin kanssa asunto. Talo olisi kaivannut maalia, vaikka vuokraisäntä oli toista mieltä. Äiti oli sanonut, että Peten oli syytä pitää suunsa kiinni, kaikki korjaukset vain nostivat vuokraa.

– Kuis meni? äiti huuteli eteiseen.

– Hyvin kai.

Äidin sanaan oli vaikea luottaa. Selvin päin hän ei puhunut paljoa ja humalassa liikaa. Enkelinkasvoinen ja iloisesti hymyilevä Saara Pulkkinen hurmasi ihmiset helposti. Pienessä nousuhumalassa hän osasi lainata rahaa taitavammin kuin kukaan muu ja ehkä juuri siksi hän yritti olla aina parhaassa iskussa. Nyt äiti oli mäen väärällä puolella, sen Pete näki jo tavasta, jolla hän puhalteli savurenkaita. Tupakka sojotti etu- ja keskisormen välissä kohti kattoa. Pari kertaa äiti oli nukahtanut sänkyyn tupakka suupielessä ja polttanut lakanaan tai tyynyliinaan mustan reiän. Keittiön pöydällä odotti kattila ja tyhjä lautanen. Ovenkarmit kehystivät näkymän, se olisi voinut olla taulu jossakin museossa.

– Paljonko siinä oli se palkinto?

– En mä tiedä. Ehkä satanen.

– Rahaa se on sekin. Täällä kävi vieraita. Et arvaa kuka.

Äiti katseli Peteä silmät viiruina ja karisti tuhkapötkön pöydällä lojuvaan tuhkakuppiin. Pete riisui ulkovaatteet ja käveli ilmapiiriä haistellen keittiöön. Hän ei jaksanut riidellä, joten oli parasta yrittää vastata kerralla oikein.

– Martta-täti?

Äiti naurahdi ja tumppasi savukkeen niin, että se taittui kahtia.

– Se nyt ei tulisi tänne vaikka saisi säkillisen rahaa. Ja sekös sitä kaduttaa, sillä täällä kävi Sylvin mies.

Pete kauhoi kattilasta keittoa, jonka pinnalle maito oli jo hyytynyt iljettäväksi kalvoksi. Hän otti vain kauhallisen, sillä hän inhosi vihanneskeittoa.

– Ai Kekkonen vai?

– Tietysti Kekkonen. En minä muita Sylvejä tunne kuin Urkin vaimon.

Pete olisi varmasti nauranut ja aiheuttanut verisen riidan, ellei hän olisi nähnyt kaupungilla Kekkosen virka-autoa. Helsingistä oli Lahteen matkaa autolla satakymmenen kilometriä. Kun ei tarvinnut pelätä poliiseja, sen ajoi tunnissa suuntaansa. Kurkku tuntui kuivalta, eikä Pete olisi halunnut kuulla yhtään enempää.

– Miks se tänne tuli?

– Ai et usko, herra presidentti ei voi käydä täällä, kun tämä on tällainen murju? Kun sen vaimon sukulaisliikka on kaupassa osa-aikaisena ja käärii jauhelihaa pakettiin? Miksi se muka tänne tulisi, niinkö?

– En mä sanonut muka. Mä kysyin, miks se tänne tuli?

Äiti nousi rivakasti tuolistaan ja otti kaapista jallupullon. Se oli vajaampi kuin aamulla. Hän kaatoi kahvikuppinsa puolilleen ja hörppäsi.

– Kekkonen joi tätä jallua, kun tarjosin. Sanoi, että yksi tähti riittää hyvin, kahdella tähdellä tulisi vain keskenään riitaa. Kekkonen onkin herrasmies, ei varmasti epäillyt koskaan äitinsä puheita niin kuin eräät.

– En mä epäile. Näin sen auton kaupungilla. Mä vain kysyin, miksi se kävi täällä. Kai siihen joku syy oli.

Kaikista äidin jutuista tämä oli typerin, ja Pete tunsikin itsensä hölmöksi, koska tarina saattoi olla totta. Isän kuoleman jälkeen ei voinut enää karata pöydästä, jonkun piti ottaa kaikki vastaan.

– Olen minä Urkin ennenkin nähnyt. Kävivät Sylvin kanssa Pälkäneellä Martan juhlissa. Sinä olit kipeänä kotona, muistatko?

Pete muisti kyllä olleensa yksin kotona sikotaudissa. Isä ei olisi halunnut lähteä, mutta äiti oli huutanut hänet liikkeelle. Siitä oli aikaa ainakin viisi vuotta, ellei enemmänkin. Pete nyökkäsi ja äiti hymyili.

– Urkki muisti sen kanssa ja puhui minulle kuin vanhalle tutulle. Sanoi, että Sylvi on ollut huonona. Oli kyselyt sinusta, kuinka voit, kun isäs kuoli. Urkki tuli katsomaan ohikulkumatkalla. Sainoin, että olet pankin kilpailussa laske-massa laskuja.

– Mitä se musta välittää? Pete ihmetteli.

– Olen laittanut Sylville kirjeitä ja kertonut, miten sinulla menee. Koulusta ja kaikesta. Todistuksen numerotkin laitoin keväällä. Sylvi vähän harmitteli, kun et mennyt keskikoulusta oppikouluun.

Pete pyöritteli keittoa lusikalla ja siirsi hyytyneen maidon lautasen reunalle. Se oli kuin räkää, mahassa alkoi kiertää pelkkä katsominen.

– Töistä saa rahaa, mä olen jo oppinut kaiken tarvittavan.

Äiti joi kuppinsa tyhjäksi ja kaatoi pullosta hiukan täyden-nystä. Hän halusi takaisin nousuhumalaan. Se oli hänen koti-kenttensä.

– Urkki sanoi, että Sylvi on huonona. Siksi se kai haluaa tehdä hyviä tekoja. Jankuttaa asioita, eikä Urkki jaksa kuun-nella. Sylvi tarjoaa sinulle Tamminiemestä töitä. Siellä on kaikenlaista hanttihommaa. Urkki sanoi, että se olisi parasta kaikille. Sylvi lopettaisi turhan jankkaamisen, Urkki voisi kes-kittyä tärkeämpiin asioihin ja sinä saisit mukavan homman.

Kesti hetken ennen kuin Pete tajusi, mitä oli kuullut. Hän laski lusikan kädestään ja katseli äitiä, jonka kasvoilla loisti aurinkoinen hymy.

– Vitut. Mulla on töitä leipomossa. En mä mitään armo-paloja kaipaa.

Hymy katosi äidin kasvoilta. Hän heitti Peteä kahvikupilla, mutta tämä ehti väistää. Kuppi räsähti rikki seinää vasten. Harjoitus teki mestarin, Peteä oli vaikea enää yllättää.

– Minulle et vituttele! Aina pitää pilata kaikki. Luuletko sinä saatanan märkäkorva, että presidentti käy joka paikassa anelemassa ihmisiä töihin? Minä olen pommittanut Sylviä kirjeillä, sinun parastasi ajattelin! Mutta sinä et ajattele äitiäsi yhtään, olet olevinasi niin helvetin viisas. Kai tajuat, että ihan eri rahat saat Kekkosen apupoikana kuin paskaisessa leipomossa. Leipomoon palkataan idiootteja, jauhosäkkejä osaa kantaa aasitkin!

– Aasit, niin kuin isä?

– Nyt pidät turpas tukossa!

Äiti alkoi lämmetä kunnolla eikä Pete enää kuunnellut, mitä kaikkea hän suustaan syyti. Pete oli kiittämätön, laiska, ruma finninaama, ahne ja typerys, ei mitään uutta. Hän otti lautasensa ja kaatoi lopun keiton takaisin kattilaan. Papatus jatkui ja jatkui, kun hän käveli huoneeseensa. Äiti marssi hänen takanaan ja olisi varmasti läiminnyt takaraivoon joka askeleella, ellei Pete olisi jo ollut äitiä päätä pitempi. Pete lukitsi oven ja äiti jäi paukuttamaan sitä nyrkeillään. Lopulta hän kyllästyi ja harppoi kantapäät kopisten keittiöön.

Pete meni sängylle makaamaan ja nosti herätyskellon vatsansa päälle. Hän arveli, että vartin päästä äiti palaisi takaisin otettuaan vähän uutta vauhtia pullosta ja siivottuaan lasinsirpaleet lattialta.

Koko juttu tuntui niin typerältä, että kuvotti. Pete tiesi, että Kekkosta pidettiin omapäisenä ja arvaamattomana, mutta silti

oli vaikea ymmärtää, miksi ukko oli tullut kiusaamaan häntä. Ehkä Sylvi tosiaan painosti miestänsä, ihmisillä oli välillä outoja päähänpinttymiä. Kai Sylvi luuli tekevänsä suuren palveluksen ja odotti, että Pete lankeaisi kiitollisuudesta polvilleen.

Ajatukset katkesivat, kun oveen koputettiin. Pete vilkaisi kelloa, oli kulunut kahdeksantoista minuuttia.

– Kuule, Pete, ei viitsitä riidellä. Saisit varmasti parempaa palkkaa, ei kai Urkki kehtaisi huonosti maksaa. Tamminiemi on kaunis paikka, olen nähnyt siitä paljon valokuvia. Ja pääset sieltä pois, jos tuntuu pahalta. Hyppäät junaan ja tulet kotiin. Mieti nyt asiaa, minä niin kovasti näin vaivaa sinun takiasi.

Nyt äidin ääni muuttui hiljalleen nyhkytykseksi. Kaava oli tuttu, äiti osasi kaikki temput oikein hyvin.

– Lupaatko miettiä asiaa, minun takiani? Isäskin olisi ollut ylpeä sinusta.

Pete asetti kellon takaisin yöpöydälle ja antoi hiljaisuuden tihentyä. Äiti nyhkytti ja niisti nenäänsä, sitten hän rykäisi ja pisti taas uuden vaihteen silmään.

– Moni muu olisi iloinen ja kiittäisi äitiään. Saatanan nulikka, saat kerätä rojusi ja muuttaa pois! Siinä oppisit tavoille!

Jotain muutakin äiti vielä uhkaili, mutta Pete kääntyi kohti seinää. Äiti oli autuaasti unohtanut, että Pete oli maksanut kämpän vuokran jo puolen vuoden ajan. Jos jonkun pitäisi muuttaa, se ei olisi Pete.

OLET JOKO PUOLELLAMME - TAI OLET MEITÄ VASTAAN.

Petellä ei mene hyvin. Oppikoulu katkeaa rahatto-
muuteen, ja pankin järjestämän matematiikkakisan kirkas
voitto koulupaikan puuttumiseen. Tappion kierteen katkai-
see kuitenkin yllättäen kaukainen sukulaistäti, Sylvi, joka
ottaa Peten asumaan kotinsa talousrakennukseen.

Sylvin puoliso, presidentti Urho Kekkonen, huomaa
pian Tamminiemen uuden apupojan toimeliaisuuden ja
antaa tälle pieniä lisätehtäviä. Talon vakiovieras, ministeri
Ahti Karjalainen puolestaan hoksaa Peten matemaattisen
lahjakkuuden ja hyödyntää sitä puolueen vanhojen vaali-
rahoitusten selvittämisessä.

Hiljalleen tehtävät ja isänmaan etu alkavat saada yhä
moninaisempia muotoja, kun Kekkonen päättää haluta
jatkokaudelle ilman laillisia vaaleja. *Hyvät veljet* on rivakka-
liikkeinen gangsteriromaani poliittisesta suhmuroinnista ja
nuoruudesta aikana, jona idänkauppa oli arkea ja televisio
mustavalkoinen.

	 9 789510 518687	
www.wsoy.fi	84.2	ISBN 978-951-0-51868-7